

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ

Δεν χρειάζεται να τη δει κάποιος, συγκριτικά με τις άλλες ατυχείς φεινές παραγωγές αριστοφανικού έργου, για να εκτιμήσει την πρόταση του Βασίλη Νικολαΐδη πάνω στην Ειρήνη. Ο σκηνοθέτης, προσκληθείς από το Εθνικό Θέατρο, κατέβηκε για πρώτη φορά στην Επίδαυρο αναμετρώμενος, για πρώτη επίσης φορά, με αρχαίο δράμα. Χωρίς να θελήσει να εμπλακεί στους εύκολους εντυπωσιασμούς και με όπλο του τη φιλολογική του επάρκεια, κατέθεσε μία πρόταση που, χωρίς να είναι πρωτοπόρα ή ανανεωτική πάνω στον Αριστοφάνη, ενείχε μία καθ' όλα νόμιμη προσωπική ματιά και ανάγνωση, με πρώτο στόχο τη σαφήνεια.

Στον στόχο αυτό εντάσσεται ο Πρόλογος που κάνει ο Τρυγαίος για να διευκρινίσει τα τεκταινόμενα της εποχής -άγνωστα, εν πολλοίς, στον σύγχρονο θεατή- προερχόμενα από το Γ' Βιβλίο της Ιστορίας του Θουκυδίδη. Τον ίδιο στόχο εξυπηρετεί η μετάφραση του Κώστα Βάρναλη, πιστή και γνήσια λαϊκή, με την κατάλληλη επεξεργασία από τον σκηνοθέτη και τη βοήθεια του Γ. Ξενία. Εξασφαλίζεται, έτσι, η απαλλαγή του αριστοφανικού λόγου από τις κακότροπες μεταφράσεις που θύμιζαν συρραφές επιθεωρησιακών νούμερων, με διάχυση του νοήματος ή χονδροειδή μορφή κωμωδίας βωμολοχιών και κινησιακής ασχημονίας. Ο λόγος, εδώ, λειτούργησε και πέρασε στο κοινό ως καυστική σάτιρα και όχι ως εξαναγκασμός για γέλιο μέσω του γελοίου.

Τούτο, άλλωστε, περιέσωσε και τους ηθοποιούς. Ο Β. Νικολαΐδης, με ολοκληρωμένη και συγκεκριμένη την άποψή του ως προς το σκηνοθετικό ζητούμενο, έλεγε τους ηθοποιούς, τους ισορρόπησε, προέβαλε το μέτρο, αποτρέποντας έτσι τις συνήθειες «υπερβάσεις» τους και την καταφυγή στις ευκολίες τους. Αυτό φάνηκε στον αγνώριστο Γιώργο Παρτσαλάκη -επιτυχή Τρυγαίο-, στον απολαυστικό Ερμή του Γιώργου Λέφα, στον εντυπωσιακό Πόλεμο του Μπ. Σαρηγιαννίδη και στη σύντομη φιγούρα που έπλασε ως Αντάρας ο Μαν. Ιωνάς, στο μέτρο του ευτράπελου που ερμήνευσε τον μάντη Ιεροκλή ο Νίκος Μπουσδούκος. Φάνηκε, όμως, και στους άλλους καλοδουλεμένους ρόλους, όπως των Δημ. Μάριζα και Β. Χατζηνικολάου (ειδικά ως Παιδί Λαμάχου και ως Παιδί Κλεωνύμου, αντίστοιχα) όχι μόνον για τις έξοχες φωνητικές τους δυνατότητες, αλλά και

Η «Ειρήνη» του Ηθους

για την απολαυστική κίνησή τους. Κι ακόμη, ο Πρ. Τοσουνίδης (Ξεκαρδιστική Οπώρα), ο Οδ. Παπασηπλιόπουλος (Σαλπιγγοποιός) αλλά και τα υπόλοιπα παιδιά του Χορού στους επιμέρους ρόλους. Επιτυχές δίδυμο Δούλων, ο Γ. Πολιτάκης και ο πάντα γνήσιος και «πολλής», ακόμη και σε μικρότερους ρόλους, Σωτήρης Τζεβελέκος. Η μουσική επιλογή ήταν η άλλη πρόταση που κόμισε ο σκηνοθέτης. Με την μεταγραφή, διασκευή, ενορχήστρωση του Πέτρου Ταμπούρη και με ζωντανή παρουσία μουσικών, επελέγη μία περιδιάβαση σε όλη την ιστορία της Ελληνικής Μουσικής: Από τον Παϊάνα για την Ειρήνη του Βακχυλίδη και σπαράγματα αρχαίας μουσικής μέχρι (μέσω Ν. Χατζηαποστόλου, Β. Τσιτσάνη, Ν. Γούναρη κ.ά.) Χατζιδάκι, με στίχους προσαρμοσμένους στην υπόθεση. Μία εμπνευσμένη πρόταση που εκτελέστηκε από τον Χορό με απόλυτο κέφι και πίστη, σε συνδυασμό με τις γεωμετρημένα ακατάστατες χορογραφίες της Ερσης Πίττα. Στο τραγούδι, απολαυστικός κορυφαίος ο Γιάννης Σαμισάρης.

Κοστούμια σε χρώματα γήινα, με παρέμβαση του κόκκινου σκούρου, σκηνικά με εντυπωσιακές λεπτομέρειες (στην ανύψωση του Σκαθαριού, στην εμφάνιση του Ξάνου της Ειρήνης) από τον Αγγελό Αγγελή. Μία σκηνοθεσία αριστοφανικής κωμωδίας, που επανέφερε το «ήθος».